

УДК 342.9:346.23:347.19

О.О. БАЄВ, ад’юнкт кафедри інформаційних технологій
Київського національного університету внутрішніх справ

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНІ ВІДНОСИНИ НА РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УКРАЇНИ

***Анотація.** Щодо покращення регулювання публічно-приватних відносин на ринку інформаційно-комунікаційних технологій України в сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства.*

Одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя [1]. Ідея інформаційного суспільства вважається актуальною і на міждержавному рівні. Це підтверджується, зокрема, підписанням Окінавської хартії глобального інформаційного суспільства главами держав “Великої вісімки” у липні 2000 р. та прийняттям 12 грудня 2003 року на Всесвітньому саміті з питань інформаційного суспільства (м. Женева) документа під назвою “Побудова інформаційного суспільства – глобальне завдання нового тисячоліття. Декларація принципів та План дій” (документ WSIS 03/GENEVA/DOC/4-R) [2].

Про актуальність нормативно-правового упорядкування інформаційних відносин і вдосконалення питань розвитку інформаційного суспільства свідчить рівень наукових розробок та інтерес учених-правників, що знайшло відображення у працях: С. Азарова, І. Арістової, О. Баранова, В. Брижка, І. Жилиєва, Р. Калюжного, А. Новицького, Ю.Пероганича, Т. Попової, В. Хахановського, М. Швеця, А. Яременка та ін.

Метою статті є удосконалення регулювання публічно-приватних відносин на ринку інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) України як основоположного питання розвитку інформаційного суспільства.

Закон України “Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки” визначає, що вітчизняний ринок ІКТ перебуває у стані активного становлення та за певних умов може стати фундаментом розвитку інформаційного суспільства в Україні [1]. Складно уявити розвиток інформаційного суспільства за умови відсутності такого фундаменту.

Ринок ІКТ України представлено регулюючими органами з боку держави та приватним бізнесом, який займає пануюче положення на ринку. В результаті держава встановлює для нього відповідні “правила гри”. Такий розподіл повноважень є природним але, на жаль, не позбавленим проблемних питань.

13 листопада 2008 року на міжнародній конференції, присвяченій зміцненню публічно-приватного партнерства в Українському секторі ІКТ, що проходила у місті Києві, за підсумками роботи учасниками було визначено ряд актуальних питань, які потребують вирішення на державному рівні [3]. Усі ці питання мають в своїй основі проблему відсутності діалогу між державними органами та бізнесом на вітчизняному ринку ІКТ.

Генеральний директор Асоціації підприємств інформаційних технологій України Ю. Пероганич зауважує, що діяльність Державного комітету інформатизації України,

Державного департаменту з питань зв'язку Міністерства транспорту та зв'язку України, Національної комісії з питань регулювання зв'язку України (далі – НКРЗ), Державного департаменту інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки буде настільки корисною для розвитку інформатизації країни, наскільки ця діяльність буде відкритою і прозорою і наскільки ці органи будуть прислухатися до порад українського ІТ-бізнесу, консолідовану позицію якого висловлюють асоціації ІТ-підприємств [4].

Один з провідних дослідників в цій галузі О. Баранов вважає бізнес основним локомотивом, що найбільш потужно просуває послуги з використанням комп'ютерних технологій, та що держава повинна максимально сприяти створенню й функціонуванню підприємств, діяльність яких будується на використанні комп'ютерних технологій [5].

Нажаль, проблема діалогу між державними органами та бізнесом не єдина проблема ринку ІКТ. Не менш важливою є проблема державного управління. *“Существующая на сегодня в Украине реализация принципа разделения властей в государственном управлении в сфере ИКТ не может быть признана эффективной: полномочия определены недостаточно четко, единая система не просматривается, деятельность субъектов практически не координируется и не соответствует мировым требованиям (например, решениям WSIS-2005 – Всемирного Саммита ООН по вопросам информационного общества)”*, – зауважують С.С. Азаров та Т.В. Попова [6].

Обидві проблеми, і діалогу і державного управління в сфері ІКТ – нерозривно пов'язані одна з одною, оскільки неможливо ефективно керувати без наявності зворотного зв'язку з об'єктами керування. Зазначені проблеми є основоположними проблемами публічно-приватних відносин на ринку ІКТ України, оскільки без їх вирішення будь-які намагання щось покращити в цій сфері так і залишаться намаганнями.

Одним з можливих шляхів вирішення вказаних проблем може бути створення на базі НКРЗ спільного державно-бізнесового вищого представницького органу ІКТ-регулювання України (далі – “Орган”), який буде визначати ІКТ-політику України, встановлювати “правила гри” на вітчизняному ринку, затверджувати усі плани та виконувати інші функції нормотворчого органу на рівні ІКТ-сфери України будучи підзвітним Верховній Раді України.

Створення подібних органів є сталою практикою у вітчизняній та світовій економіці за умов, коли самостійні суб'єкти ринку об'єднуються у корпорації для досягнення спільних цілей. Прикладом тому є корпорація “Богдан” – один з найбільших операторів автомобільного ринку України, що об'єднує більше 15 юридичних осіб; Українська корпорація по виноградарству і виноробній промисловості; Українська торговельно-промислова корпорація Fozzy Group та багато інших в усьому світі.

Вітчизняний ринок ІКТ не є корпорацією в прямому розумінні цього слова. Він складається з великої кількості суб'єктів, які на власний розсуд займаються господарською діяльністю. Але всіх учасників ринку об'єднують спільні інтереси: отримання прибутку та досягнення оптимального співвідношення якості та кількості наданих послуг й товарів з їх вартістю. Крім того, регулювання ринку в єдиному порядку здійснюється державою. З цієї точки зору суб'єкти ринку ІКТ України неформально вступають між собою в корпоративні відносини, тому й шукати шляхи вдосконалення публічно-приватних відносин на ринку ІКТ України слід в усталеній світовій практиці побудови корпоративної взаємодії.

Запропонований “Орган” на засадах рівності об'єднає представників відповідних державних органів та бізнес-структур, де державні органи представлятимуть інтереси споживачів ІКТ-послуг та народу України загалом, а бізнес-структури – інтереси постачальників ІКТ-послуг. Право мати представництво в “Органі” для бізнес-структур буде визначатися їх часткою на вітчизняному ринку ІКТ, вона має перевищувати

відповідно встановлену межу. Виконавцем прийнятих “Органом” рішень буде Міністерство транспорту та зв’язку України.

З метою уникнення корупції та прийняття хибних рішень з позицій корпоративного права та найбільшої ефективності основоположні засади формування й роботи “Органу” можуть бути сформульовані наступним чином:

- місця в “Органі” розподіляються між його учасників, з розрахунку одне місце на одного учасника незалежно від його місця в ієрархії державних органів чи розміру частки на ринку ІКТ України;

- основна форма роботи “Органу” – загальні збори представників учасників;

- загальні збори “Органу” працюють без кворуму, право голосу осіб, які не з’явилися на збори автоматично переходить присутнім. Це унеможливує саботування роботи “Органу” його учасниками шляхом зриву кворуму;

- учасники несуть персональну відповідальність за запропоновані ними рішення та заявлені протести, а також за участь у роботі “Органу”. Персональна відповідальність учасників полягає у адміністративному або кримінальному покаранні керівників відповідних державних установ та бізнес-структур, представлених в “Органі”, залежно від тяжкості наслідків або можливих наслідків їх діяльності. Бізнес-структури, крім того, можуть нести відповідальність у вигляді обмежень їх діяльності на ринку ІКТ України;

- будь-яке рішення може бути оскаржене, якщо хоча б один учасник з ним не згоден. Рішення оскаржується безпосередньо на зборах, якщо учасники зборів згодні з наведеним обґрунтуванням, або в судовому порядку, якщо не згодні. Якщо протест підтримано, учасники, які були авторами опротестованого рішення, несуть відповідальність у наведеному вище порядку. Якщо заявлений протест відхилено, тоді:

- у разі якщо обґрунтування було хибним – учасник, представник якого заявив протест, несе відповідальність у наведеному вище порядку;

- якщо обґрунтування було визнано доречним, але не актуальним в даних умовах – учасник, представник якого заявив протест, звільняється від відповідальності.

Стосовно судового розгляду оскаржених рішень діє стандартна система юрисдикції – від місцевого суду за місцем знаходження “Органу” до Верховного Суду України, але необхідно встановити граничні строки судового розгляду спорів та визначити особливий порядок адміністративної та кримінальної відповідальності суддів за необґрунтовано винесені рішення залежно від тяжкості наслідків або можливих наслідків. Проте це загальні питання судочинства, які відносяться до судової реформи України.

Висновки.

Враховуючи досвід історичного розвитку світової цивілізації, що призвів до виникнення корпоративної форми як найбільш успішної взаємодії самостійних юридичних та фізичних осіб, а також враховуючи досвід сотень тисяч сучасних прикладів успішного знаходження компромісу й співпраці під єдиним корпоративним керівництвом між повністю самостійними суб’єктами на усіх ринках світової економіки, можна стверджувати, що створення запропонованого “Органу” дозволить вирішити окреслені вище проблеми діалогу і державного управління в сфері ІКТ, що значно покращить регулювання публічно-приватних відносин на ринку ІКТ України в сучасних умовах та буде сприяти розвитку інформаційного суспільства.

Використана література

1. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні : Закон України від 9 січня 2007 р. № 537-V. – (Загальні положення, частина 1, 5). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=537-16>

2. Брижко В. е-майбутнє та інформаційне право / В. Брижко, М. Швець, Ю. Базанов та ін. ; за ред. М. Швеця. – [2-ге вид., доп.]. – К. : НДЦПІ АПрН України, 2006. – С. 170-171.
3. Пероганич Ю. Зміцнення публічно-приватного партнерства в українському секторі інформаційно-комунікаційних технологій – підсумки конференції. – (Асоціація підприємств інформаційних технологій України). – Режим доступу : [//www.it-distributors.org.ua/node/938](http://www.it-distributors.org.ua/node/938).
4. Пероганич Ю. Конкурентноздатність української ІТ індустрії за рік не змінилася. – Режим доступу : [//www.inau.org.ua/114.1766.0.0.1.0.phtml](http://www.inau.org.ua/114.1766.0.0.1.0.phtml)
5. Баранов О. Над “цифровою прірвою” – Режим доступу : [//www.inau.org.ua/114.1125.0.0.1.0.phtml](http://www.inau.org.ua/114.1125.0.0.1.0.phtml).
6. Азаров С.С., Попова Т.В. Проблема государственного управления в сфере ИКТ. – Режим доступу: [//www.inau.org.ua/114.1166.0.0.1.0.phtml](http://www.inau.org.ua/114.1166.0.0.1.0.phtml)

~~~~~ * * * ~~~~~